

Programma Studiedag Mbo Taalcoach Academie 'Van onderzoek naar praktijk' Vrijdag 31 mei 2013

- 10.00 **Actuele ontwikkelingen rond onderwijs en examinering taal in het mbo**
Alet van Leeuwen, Steunpunt Taal en Rekenen.
- 10.30 **Focus op examinering in het mbo**
Kritische succesfactoren voor examenkwaliteit, beschrijving van examenopdrachten en taken van de (taal)assessoren.
Jacqueline de Schutter, MBO Diensten.
- 11.00 **Datateams: professionele ontwikkeling en schoolverbetering in één**
Kim Schildkamp, Universiteit van Twente.
- 11.45 **Lancering van het Keurmerk Taaltoegankelijke Vakteksten (11 keer beter)**
Beoordeling van vakboeken door de Mbo Taalcoach Academie.
- 12.00 Lunch met Rondetafelgesprekken
- Beroepsgerichte taaleisen in de nieuwe kwalificatiedossiers en de gevolgen voor onderwijs en examinering Nederlands.**
Analyse van twaalf nieuwe kwalificatiedossiers.
Vorbereid door Jetske Woudstra, Mbo Raad.
- Inloopsprekuren Drieslag taal**
Voor al uw praktische en inhoudelijke vragen over taalcoaching, taalontwikkelen beroepsonderwijs, functioneel en ondersteunend Nederlands in het mbo.
Adviseurs van het ITTA.
- 13.00 Workshops
- Samenhang tussen de individuele kenmerken van leerlingen en hun lees- en schrijfontwikkeling.** Onderzoek naar de ontwikkeling van lees- en schrijfvaardigheid van de zwakkere lezers in het voortgezet onderwijs.
Mirjam Trapman, Universiteit van Amsterdam
- MBO docent: Een waarden-vol of waarden-loos beroep?**
Onderzoek naar onderwijsvisies van docenten in het mbo die ten grondslag liggen aan *bumpy moments* in hun dagelijkse onderwijspraktijk.
Carlos van Kan, ECBO.
- Taaldidactiek gesprekken voeren: het verschil tussen 2F en 3F**
Actieve workshop over de grens tussen 2F en 3F in onderwijs en examinering van Gesprekken voeren.
Inge van Meelis, Tiba Bolle, ITTA.

Debatteren als activerende lesmethode

Videovoorbeelden van het debat als leerzame onderwijsactiviteit in het mbo.
Sander van der Stok, Stichting Nederlands Debat Instituut.

Opbrengstgericht werken met datateams

Onderzoeksmethode om op kleine schaal met behulp van beschikbare data concrete vraagstukken op te lossen.
Hanadie Leusink en Marije Meerdink, Universiteit van Twente.

14.00 Presentaties met discussie

Het heen en weer tussen theorie en praktijk, Marjan Brave, ROC Midden Nederland

Begrijpend lezen en luisteren op mbo 2 Linda Broekmans, Heidi Jonkmans, Noorderpoort

Generieke leerlijnen Nederlands, Marijke van Huijstee, Rijn IJssel

Talige beroepstaken in de leerlijn Nederlands, Hannie van der Wal, Albeda College

Taalgericht vakonderwijs in de BBL, Eric Cox, Summa College

Taalontwikkeland lesmateriaal voor (vak)docenten, Angelieke van Zoelen, Wellantcollege

Presentatie (goedgekeurde) Beroepsgerichte Instellingsexamens:

Gezondheidszorg. Emma Dijkstra, Regio College

Diverse opleidingen. Floortje Pauwels, Hermine Grubben, ROC Nijmegen

Stukadoors. Kuny Bouman, Gerrie Arnoldus, Roc Aventus,

Techniek. Aloys Wijckmans, Nova College

15.30 In debat met leerlingen van Rijn IJssel

16.00 Afsluiting

Focus op examinering in het mbo

Kritische succesfactoren voor examenkwaliteit en beschrijving van examentaken, waaronder die van de (taal)assessor.

Jacqueline de Schutter (MBO Diensten)

Presentatie van de tussentijdse resultaten van het project "Focus op standaarden in examinering in het mbo". In 2012 is dit project gestart met als doel om mbo scholen te ondersteunen bij het verder verbeteren van de kwaliteit van de examinering. Momenteel is het project halverwege en zijn de eerste producten en resultaten (soms nog in concept) beschikbaar gekomen, zoals:

- Een overzicht van kritische succesfactoren voor goede examenkwaliteit,
- Beschrijvingen van examentaken (waaronder het beoordelen van examens),
- Een Servicepunt Examinering mbo.

Jacqueline de Schutter, projectleider MBO Diensten, geeft toelichting op de ontwikkelde producten en hoe deze gebruikt kunnen worden. Voorts wordt een schets gegeven van de producten die er nog aankomen.

Datateams: professionele ontwikkeling en schoolverbetering in één. Met een datateam werken aan het verbeteren van de prestaties Engels of Nederlands

Kim Schildkamp (Universiteit van Twente)

Scholen hebben soms te kampen met problemen, zoals lage rendementpercentages en dalende examenresultaten. Leraren hebben vaak al ideeën over de oorzaken van dit soort problemen: "Slechte prestaties in de onderbouw worden veroorzaakt door slechte basisschooladviezen". "Er doubleren veel leerlingen, maar dat komt door het beleid van de school". Maar waarop zijn deze ideeën gebaseerd? En hoe gaan we deze problemen dan aanpakken? Een manier die zich de afgelopen tijd in de praktijk heeft bewezen is opbrengstgericht werken in datateams. Tijdens de lezing zal Kim Schildkamp ingaan op het thema opbrengstgericht werken, de datateams methode uitleggen en concrete voorbeelden vanuit de praktijk geven. Kim Schildkamp zal ingaan op het thema opbrengstgericht werken, de datateams methode uitleggen en concrete voorbeelden vanuit de praktijk geven.

Workshops

Simulatie 'werken in een datateam': tegenvallende resultaten Nederlands

Marije Meerdink en Hanadie Leusink (Universiteit Twente)

Opbrengstgericht werken is essentieel voor kwaliteitsverbetering in het onderwijs. Cijferlijsten, vragenlijsten en observaties in de les zijn voorbeelden van gegevens die daarbij gebruikt kunnen worden, ook wel 'data' genoemd. Het project 'Datateams' van de Universiteit Twente heeft als doel om opbrengstgericht werken te ondersteunen. Een datateam is een kleinschalig onderzoeksteam van docenten en schoolleiders die met behulp van beschikbare data concrete vraagstukken op hun opleiding oplossen. Wat is de werkwijze van een datateam? In deze workshop maak je hiermee concreet kennis door als datateam aan de slag te gaan met een case 'tegevallende resultaten voor het vak Nederlands'.

Samenhang tussen de individuele kenmerken van leerlingen en hun lees- en schrijfontwikkeling.

Mirjam Trapman (Universiteit van Amsterdam)

Veel middelbare scholieren hebben te kampen met onvoldoende lees- en schrijfvaardigheid. Van deze leerlingen is een groot deel van niet-Nederlandse origine en opgegroeid in een gezin waar (naast het Nederlands) een andere taal wordt gesproken. Gezien deze problematiek is er een onderzoek uitgevoerd naar de ontwikkeling van lees- en schrijfvaardigheid van de zwakkere lezers in het voortgezet onderwijs: vmbo-leerlingen uit de basis- en kaderberoepsgerichte leerweg. Het is

bekend dat voor het begrijpend lezen en begrijpelijk schrijven kennis van de taal vereist is. Niet alleen woordenschat, maar ook het op juiste wijze kunnen interpreteren en toepassen van grammaticale regels en het leggen van verbanden in zins- en tekstverband. Naast kennis is ook de snelheid, of vloeiendheid waarmee woorden of zinnen kunnen worden verwerkt, van belang bij het lezen en schrijven van een tekst. In deze workshop zal Mirjam Trapman ingaan op de vraag in hoeverre de verschillen in lees- en schrijfvaardigheid die tussen leerlingen werden gevonden samenhang vertoonden met verschillen in kennis en vloeiendheid. Verder richt zij zich op de ontwikkeling van de lees- en schrijfvaardigheid in de loop van de drie schooljaren en de rol die de individuele kenmerken hierbij spelen.

Taaldidactiek gesprekken voeren: het verschil tussen 2F en 3F

Inge van Meelis, Tiba Bolle, ITTA.

Uitgangspunt voor deze bijeenkomst is de vraag 'Wat is kenmerkend voor 2F en 3F?'. Aan de hand van videofragmenten van leerlingen op 2F en 3F bespreken we het scharnierpunt tussen 2F en 3F. Welke kenmerken van taaluitvoering leveren problemen op voor leerlingen die 2F moeten halen? Wat is een struikelblok voor leerlingen die moeten doorgroeien naar 3F? Vervolgens dient zich de vraag aan 'Hoe breng je de leerlingen op het juiste niveau?' Aan de orde komt welke focus het onderwijs kan kiezen om leerlingen van 2F naar 3F te brengen. De workshop biedt inzicht en handreikingen voor de beoordeling van gesprekken en inrichting van de (taal)lessen.

MBO docent: Een waarden-vol of waarden-loos beroep?

Carlos Van Kan (ECBO)

Zijn docenten uitschenkers van centraal gezette koffie, of autonome professionals? Kunnen docenten zich beroepen op vaststaande protocollen (vergelijkbaar met een arts), of vraagt elke situatie een andere aanpak? Deze vragen staan centraal in de bijdrage van Carlos van Kan, werkzaam bij ecbo (het landelijk expertise centrum beroepsonderwijs). Aan de hand van onderzoek naar onderwijsvisies van docenten in het mbo die ten grondslag liggen aan *bumpy moments* in hun dagelijkse onderwijspraktijk worden deze vragen nader verkend.

Debatteren als activerende lesmethode

Sander van der Stok (Stichting Nederlands Debat Instituut)

Debatteren heeft grote potentie als lesinstrument. In deze workshop staat de vraag centraal hoe deze potentie kan worden ontsloten. Met welke oefenvormen kan debatteren als leuke en veilige lesactiviteit worden geïntroduceerd? Hoe kunnen leerlingen worden geprikkeld om daadwerkelijk aan het debat deel te nemen? Welke debatvormen zijn voor het MBO geschikt? Hoe kunnen leerlingen consistent worden beoordeeld en waarop let je bij het geven van feedback? Hoe koppel je debatten aan gerichte taaloefeningen? Deze en andere vragen worden met behulp van videovoorbeelden in vogelvlucht behandeld. Deelnemers ervaren ook zelf hoe leuk het is om in een debat te staan.

Taalontwikkelen lesmateriaal voor (vak)docenten

Angelieke van Zoelen (Wellantcollege)

Wellant biedt in principe leerlingen opdrachten aan vanuit de vakrichting. De vakdocent is de spil, de taaldocent ondersteunt daarbij. De opdrachten met een grote talige component worden door de taaldocent aangereikt. Je krijgt enkele opdrachten voor leerlingen in handen en beoordelingsinstrumenten daarbij, die ook door de vakdocenten gebruikt worden. Zij geven zelf feedback op spreken, gesprekken voeren, in iets mindere mate op leesvaardigheid. Het beoordelen van schriftelijk materiaal is aan de taaldocent. Aan de orde komen de opzet, de mogelijkheid van transfer naar andere vakrichtingen, de bruikbaarheid, en rolverdeling tussen vakdocent en taaldocent.

Begrijpend lezen en luisteren op mbo 2

Heidi Jonker en Linda Broekmans (Noorderpoort)

Leerlingen op mbo 2 scoren laag op (instap)toetsen Nederlands. ROC Noorderpoort wilde onderzoeken wat voor deze groep effectief (taal)onderwijs is, zodat ze aan het eind van hun opleiding 2f halen. Daarbij was men met name geïnteresseerd in (taal)leerstrategieën. Er is een onderzoek uitgevoerd door de Rijksuniversiteit Groningen dat bestond uit literatuuronderzoek en lesobservaties bij lessen Nederlands en beroepsgerichte lessen. Het onderzoek heeft inmiddels interessante resultaten opgeleverd waar Noorderpoort mee aan de slag kan. Heidi Jonker en Linda Broekmans, beiden stafmedewerker Onderwijs bij Noorderpoort hebben het onderzoek begeleid en zullen werkwijze en resultaten presenteren.

Presentatie Taalgericht vakonderwijs in de BBL

Eric Cox (Summa Automotive College)

De gemiddelde MBO-leerling vindt Nederlands niet belangrijk of interessant. Vooral de BBL'er heeft moeite met de AVO vakken op zijn rooster. Aan ons de taak om Nederlands voor hem aantrekkelijk en nuttig te maken. De gouden formule ligt in de combinatie tussen taal en vak. Als een leerling ziet dat hij aan taal werkt in dienst van het vak, waarvoor hij op school komt, dan verdwijnt doorgaans de weerstand tegen het taalonderwijs. Hier liggen veel kansen voor de taaldocent!

Generieke leerlijnen Nederlands

Marijke van Huijstee (Rijn IJssel)

Hoe zorg je voor een logische koppeling tussen de leerlijn Nederlands en de beroepsgerichte vakken? Bespreking van dilemma's en keuzes bij de ontwikkeling van een deels geïntegreerde leerlijn Nederlands.

Talige beroepstaken in de Nederlandse leerlijn (van onderzoek naar praktijk)

Hannie van der Wal (Albeda College)

Soms lijkt het alsof studenten bij het vak Nederlands betere schrijffresultaten behalen dan bij vak gerelateerde schrijfoopdrachten. Hoe komt dat en liever hoe remediëren we dat? Bij de MBO-2 opleiding Particulier beveiliging van het Albeda College in Rotterdam Zuid waren de klachten van de praktijkdocenten niet altijd herkenbaar voor de taalcollega's. Het lukte de praktijkcollega's niet om de studenten binnen een jaar een kwalitatief voldoende specifiek rapportage te leren maken. De taalcoach ging samen met de praktijkdocent onderzoeken wat hiervan de oorzaak was. Het onderzoek leidde ertoe dat het schrijven van een specifiek rapport met goede reden werd geïntegreerd in de leerlijn Nederlands.

In debat met ...

Leerlingen van het ROC Rijn IJssel die hebben deelgenomen aan het MBO Debattoernooi 2013 staan klaar om het debat aan te gaan. Met elkaar, maar ook met deelnemers uit de zaal. De debatten worden begeleid door een ervaren onderwijstrainer van het Nederlands Debat Instituut.